

RRJETI PËR
MBROJTJEN
E NATYRËS

SHOQATA MJEDISORE ÇAJUPI
Bashkejeto me Natyrën

Viroi burim jete

Guide Praktike

QENDRA RAJONALE E MJEDISIT
Shqipëri

Mbështetje për Organizatat Mjedisore
të Shoqërisë Civile në Shqipëri

“Ky botim është bërë i mundur nga një grant i REC Shqipëri në kuadër të programit SENIOR-A
“Mbështetje për Organizatat Mjedisore të Shoqërisë Civile në Shqipëri”.
Ky program është financuar nga Qeveria Suedeze”

Ky studim u ndërmor në kuadër të aktiviteteve të Rrjetit për Mbrojtjen e Natyrës, që mbështetet nga projekti SENiOR-A e që përbëhet nga 8 organizata të cilat kanë një shpërndarje në të gjithë Shqipërinë, INCA (Tiranë), Iliria (Tiranë), Adriatik (Vlorë), Green & Clean (Korçë), Mbrojtja e Mjedisit (Kukës), Miqësia (Ulëz), FSLSH (Shkodër) dhe Çajupi (Gjirokastrë); Rrjeti drejtohet nga Instituti për Mbrojtjen e Natyrës në Shqipëri (INCA). Qëllimi i këtij botimi është promovimi i vlerave të zonës së Viroit dhe ruajtjes së saj nëpërmjet përfshirjes e pranisë së të gjithë të interesuarve në këtë mjedis.

Kuntribuesit kryesorë:

Zamir Dedej

Kleanthi Mandi

Genti Kromidha

Ilirjan Qirjazi

Përgatitur nga:

INCA

Institute for Nature Conservation in Albania

Instituti për Ruajtjen e Natyrës në Shqipëri

Publikuar nga:

SHOQATA MJEDISORE “CAJUPI”.

Ky botim u mundësua nga një grant i dhënë nga Qendra Rajonale e Mjedisit (REC) Shqipëri përmes programit SENiOR-A. Ky publikim paraqet pikëpamjet e autorit/ autorëve mbi këtë temë. Këto pikëpamje nuk janë adoptuar apo aprovuar nga Qendra Rajonale e Mjedisit (REC) dhe nuk duhet të shihen si qëndrime të REC apo të Ambasadës Suedeze në Shqipëri. REC Shqipëri nuk garanton saktësinë e të dhënave të këtij publikimi e nuk mban përgjegjësi për përdorimin e këtij publikimi”.

Dy fjalë për vizitorët

*Ju qytetarë të Gjirokastrës dhe vizitorë të ndryshëm
vëndas apo të huaj, Viroi “Mëma e tij” ju mirëpret
dhe ju sjell kënaqësi në çdo stinë të vitit.*

*Viroi, nuk mund të themi se ka më shumë interes të
vizitohet se qyteti i Gjirokastrës dhe kalaja, por ky
mjedis është një vlerë e shtuar e tyre.*

*Ju turistë vëndas apo të huaj, pasi keni kaluar në
sokakët e gurtë, keni parë një kështjellë
madhështore, jeni të lutur të drekoni tek liqeni i
Viroit me gatimet tradicionale,...*

...kënaqësia do të jetë e madhe!

Kjo guidë ju jep shkurt informacion:

- *Ku ndodhet Viroi ?*
- *Ç’farë është Viroi ?*
- *Ç’farë ofron Viroi ?*
- *Kush i ofron shërbimet ?*

Ju mirëpresim në Virua

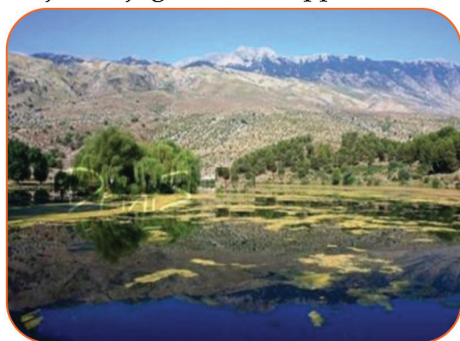
Ku ndodhet Viroi ?

Parku i Viroit, ndodhet në afërsi të rrugës nacionale Gjirokastrër-Tepelenë, rreth tre kilometër largësi nga qendra e qytetit të Gjirokastrës.

Ç'është Viroi ?

Burimi karstik "Mëma e Viroit" është Monument Natyre me sipërfaqe rreth 1200m². Ka thellësi maksimale deri 70m, prurje prej 17m³/sek; temperatura e ujit në burim është 11°C. Ekosistemi që e rrethon së bashku me burimin nëntoksor është mjedis i rëndësishëm i biodiversitetit dhe unikal në Rajonit jugor të Shqipërisë.

Sipërfaqja totale e këtij mjedisi është rreth 80ha. Punimet rehabilituese të mjedisit kompleks të Viroit, do krijojnë vizon dhe hapsira më të këndëshme për qytetarët dhe vizitorët e ndryshëm.

Me gjënimet dhe rreshje e para të vjeshtës, në një kohë shumë të shkurtër kemi një prurje shumë të madhe. Niveli i ujit rritet nga -2m nën nivelin dysHEME të liqenit gjatë verës, shtohet në +3m, zgjerohet sipërfaqja e ujit në liqen dhe fillon derdhja drejt lumit. Pikërisht ky moment i shtimit të sasisë kur uji derdhet në liqen, është një dukuri interesante në këtë mjedis. Tashmë gjirokastritët e

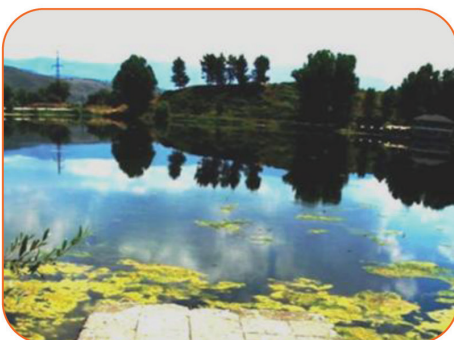
parashikojnë këtë çast dhe shpesh të apasionuarit e natyrës e të mjedisit të Viroit dhe peshkatarët, sapo fillojnë gjësimet dhe rreshjet e para, shkojnë tek “Mëma” për të parë gurgullimën e menjëhershme të saj dhe tufat e ngjallave që dalin në shtëllunga nga thellësitë e

ujrave të ftohta të “Mëmës” drejt liqenit të hapur.

Një “OAZ” i mikro klimës me ndikim të drejt për drejt në përmirësimin e parametrave klimatikë të qytetit të Gjirokastrës. Pyll-Parku i Viroit së bashku me liqenin kontribuojnë në uljen e efekteve negative të substancave ndotëse e toksike si dhe të zhurmave.

Viroi i përmirësuar ndikon drejtpërsëdrejti në intergrimin e zonës që e rrethon, ju rrit vlerat objekteve dhe bizneseve ekzistuese, gjithnjë kur do të kemi një menaxhim të qëndrueshëm të tyre. Gjenerimi i veprimtarive ekonomike, rekreative që mbrojnë dhe përmirësojnë cilësinë e mjedisit, do jenë të mbështetura.

Përse duhet të shkojmë në Virua ?

Parku i Viroit është një “mushkëri” për qytetin e Gjirokastrës.

buron “Mëma” e Viroit, Mali i Lunxhërisë dhe gryka e Çajupit.

Viroi është një mjedis i këndshëm për pushime ditore, relaksues në kohë me diell, me shi dhe buzë mbrëmje. Ka biodiversitet të pasur e klimë të shëndetëshme. Ndodhet afër qytetit dhe arrihet shpejt me këmbë.

Mjedisi ofron pamje të bukura të hapësirave afër por dhe atyre që qarkojnë ultësirën dhe qytetin e Gjirokastrës si: Përroi i thatë në Malin e Gjërë, në grykëderdhjen e të cilit

Në Virua do të gjeni një mjedis shumë funksional në shërbim të banorëve qytetas dhe zonave përreth Gjirokastrës.

Uji, pylli dhe ajri i pastër njëhërazi afër një qyteti muze, mund të gjenden rrallë, jemi me fat që kemi një mjedis të tillë, Viroin. Etja për një jetë më cilësore, ku thithet ajri i pastër, ku njeriu rinovon energjitë dhe lirohet nga stresi, domosdoshmërisht në bashkëjetesë me natyrën këtë e gjen tek Viroi ynë.

Flora dhe Fauna

Në liqenin e Viroit gjëndet një faune e florë e pasur po të kihet parasysh sipërfaqia e vogël dhe afërsia me aktivitetet njerzore (rruga, lokale, etj.). Gjallesat që popullojnë këtë zonë shtojnë vlerat tashmë të njohura të pejsazhit dhe rekreacionit për të cilat zona e Viroit njihet.

Nga ana tjetër zona ende nuk është studjuar shumë pasi përcaktimi i specieve dhe habitateve kërkon më shumë angazhim dhe kapacitete njerëzore.

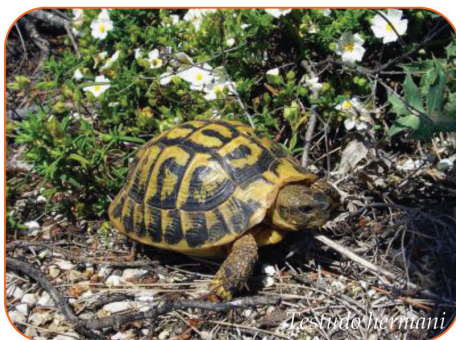
Në Virua mund të gjejmë mbi 250 specie bimore, autoktone dhe të kultivuara si dhe 100 lloje vertebrorë e invertebrorë, ç'ka ja shtojnë bukurinë dhe i japin jetë.

Gjëndet Vidhi, Shelgu, Rrapi, Lofata, Pisha, Plepi, Murrizi, Marinë, Gorrica, Driza, Xana etj. Mjedisi ujqor është i pasur me peshk, ngjala, bretkoca etj dhe sipërfaqet që e qarkojnë krijojnë mundësi për shpëndët e përhershëm dhe ndonjë shtegtar si karosët e egër, thëllëza, lepuri, dhëlpëra, iriqi etj.

Fauna

Grupet kryesore faunistike që gjenden në këtë zonë janë ato të lidhur me jetën ujore ku dominojnë grupet e insekteve, amfibeve, reptileve, peshqeve dhe shpendëve.

Deri me tash nga invertebrorët është studjuar grupi i

Testudo hermanni

insekteve që përbëjnë grupin më të madh që është i pranishëm në zonë, me më shumë se 25 familje dhe rreth 70 individë ku përfshihen mirimangat, krahëfortët, grerzat, fluturat, etj. Gjithashtu janë identifikuar dy lloje molusqesh (*Planorbis planorbis* dhe *Helix pomatia*).

Nga gjinia e bretkocave gjendet specia *Rana ridibunda*, brënda dhe jashtë ujit. Gjendet në zonë edhe breshka e ujit e gjinisë *Meremys* dhe gjarperinjtë e gjinisë *Natrix*. Jashtë zonës ujore gjenden edhe reptile të gjinisë *Coluber* dhe gjinisë *Ophisaurus*, dy lloje zhapinjsh (*Lacerta* dhe *Padaris*) por edhe tritoni i

Rana ridibunda

zakonshem e thithlopa,
breshka toke (*Testudo hermani*)
si edhe iriq, lakuriq nate,
lepuri, etj.

Peshqit janë grupi me prezent
i gjallesave dhe janë të lidhur
me llojet që gjenden në lumin
Drino. Ato hyjnë në liqen për
të gjetur me shume oksigjen
dhe ushqim. Llojet kryesore
jane:

Anguilla anguilla

Familja Cobitidae

Cobis taenia taenia (mrena e
eger)

Familja Anguillidae

Anguilla anguilla (ngjala)

Chondostroma nasus ohridanus

Nga shpendët janë verejtur
rosa të egra dhe mjelma që
strehon përkohesisht në pjesën
ujore.

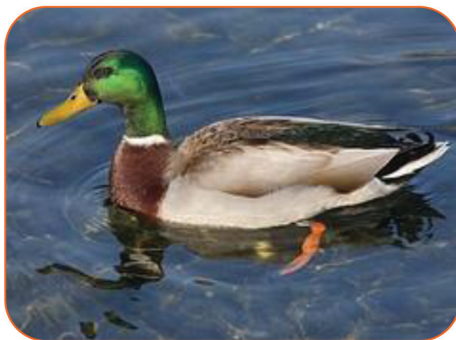
Familja Cyprinidae

Chondostroma nasus ohridanus
(skobusi, vavë)

Barbus meridionalis petenyi
(burburiq, millona)

Leuciscus cephalus albus (mlysh,
gërlan)

Gobio gobio (mrena)

Flora

Zona e Viroit karakterizohet nga resurse të shumta të biodiversitetit ku diversiteti floristik përbëjnë tërësinë funksionale të faktorëve ndërveprues mjedisor. Diversiteti i peizazheve që takohen brenda territorit të Viroit është rezultat i karakteristikave natyrore dhe

Ranunculus Trichophyllus

vertikalitet, ofrojnë një larmi të pasur llojesh bimore; mbi 250 specie bimore që i përksasin 52 familjeve. Speciet bimore sipas regjimit të lagështisë janë: **hidrofilet**, të dominuara nga Chlorophyta dhe që në pranverë mbulojnë gati 40-55% të sipërfaqes liqenore.

Salix Alba

dinamikës ekologjike të ekosistemeve të burimit karstik, i liqenit artificial, i lumit, i pyllit dhe i shpatit të malit.

Faktorët përcaktues të fizionomisë së biodiversitetit dhe dinamikës ekologjike të pranishme si në zonalitet dhe

Salix Alba

Gjenden gjithashtu *Juncus*, *Agrostis*, *Festuca*, shumë llojshmëri *Graminaceae*, etj; **mezofile** të përfaqësuar nga *Leguminosae*, *Compositae*, *Cruciferae* dhe **kserofite** që përbëjnë mbi 70% të bimësisë me përfaqësues tipik gjinitë *Prunus*, *Paliurus*.

Krahas bimësisë natyrore takohet dhe bimësia e kultivuar, kryesisht në bimësi drunore dhe në sipërfaqen ishullore, ku në rreth 60 m² gjenden mbi 30 lloje bimësh natyrore dhe të kultivuara si *Bignonia Radicans*, *Salix Babilonica*, *Gynerium Argenteum* etj.

Kush Ju ofron shërbime në Virua

Për ju vizitorë, në shërbimin tuaj janë baret, restorantet dhe hotelet që qarkojnë Viroin. Këto kanë mjedise të brëndëshme komode dhe ofrojnë gatime tradicionale.

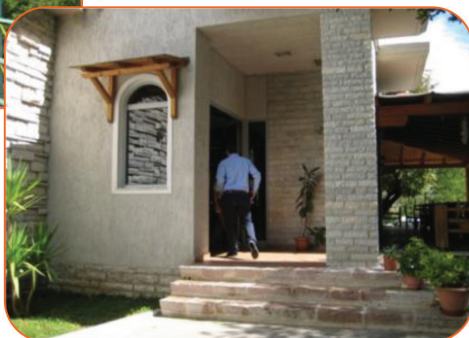
Bar-Kafe "Ishull Viroi"
 kontakt: Luan Merdanaj
 cel: +355 693031410

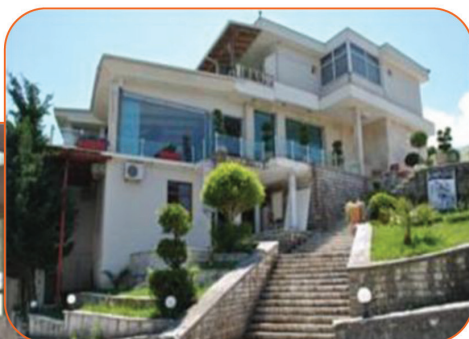
Bar-Restorant "Adriatiku"
 kontakt: Adriatik Onjea
 cel: +355 682388888

Bar - Restorant "Viroi"
kontakt: Bujar Lani
cel: +355 692264943

Hotel – Bar - Restorant "Freskia"
kontakt: Leonard Muho
cel: +355 692022564
E-mail: muhoargjiro@gmail.com

Hotel – Bar - Restorant “Viktoria”
kontakt : Fotaq Zhulati
cel: +355 692195987

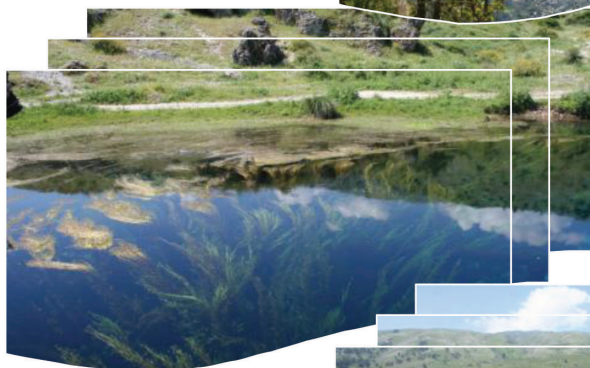

SHOQATA MJEDISORE ÇAJUPI
Bashkejeto me Natyrën

Shoqata Mjedisore Çajupi, është organizatë që synon mbrojtjen dhe promovimin e vlerave mjedisore në rajonin Jugor të Shqipërisë. Ajo është organizatë partnere e “Rrjetit për Mbrojtjen e Natyrës”.

Guidë praktike

Shtator 2014

